

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 15. septembra 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Smernica (EÚ) 2016/343 – Posilnenie určitých aspektov prezumpcie nevinu a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní – Článok 8 ods. 1 – Právo obvineného byť prítomný na súdnom konaní – Výsluch svedka svedčiaceho v neprospech obvineného v jeho neprítomnosti – Možnosť napraviť porušenie práva v neskoršom štádiu konania – Dodatočný výsluch toho istého svedka – Smernica 2013/48/EÚ – Právo na prístup k obhajcovi v trestnom konaní – Článok 3 ods. 1 – Výsluch svedka svedčiaceho v neprospech obvineného v neprítomnosti obhajcu obvineného“

Vo veci C-347/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Specializiran nakazatelen sađ (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko) z 3. júna 2021 a doručený Súdnemu dvoru 4. júna 2021, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

DD,

za účasti:

Specializirana prokuratura,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predseda ôsmej komory N. Jääskinen, sudcovia M. Safjan (spravodajca) a M. Gavalec,

generálny advokát: A. M. Collins,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- DD, v zastúpení: V. Vasilev, advokat,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Wasmeier a I. Zaloguin, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: bulharčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1), ako aj článku 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (Ú. v. EÚ L 294, 2013, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania vedeného proti DD pre trestné činy spáchané v oblasti nelegálneho prisťahovalectva.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2013/48

- 3 Odôvodnenie 54 smernice 2013/48 znie takto:

„Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá. Členské štáty môžu rozšíriť práva stanovené v tejto smernici s cieľom poskytnúť vyššiu úroveň ochrany. ...“
- 4 Článok 1 tejto smernice, nazvaný „Predmet úpravy“, stanovuje:

„Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní... na prístup k obhajcovi a na informovanie tretej osoby o pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody.“
- 5 Článok 3 uvedenej smernice, nazvaný „Právo na prístup k obhajcovi v trestnom konaní“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu.

...

3. Právo na prístup k obhajcovi zahŕňa nasledujúce:

...

- c) členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali právo aspoň na účasť ich obhajcu na týchto vyšetrovacích úkonoch alebo pri úkonoch na obstaranie dôkazov, ak sú tieto úkony ustanovené vo vnútroštátnom práve a ak sa pri nich vyžaduje alebo je povolená prítomnosť podozrivej alebo obvinenej osoby:
- i) identifikácia;
 - ii) konfrontácia;
 - iii) rekonštrukcia miesta činu.

...“

Smernica 2016/343

- 6 Odôvodnenia 33 a 47 smernice 2016/343 znejú:

„(33) Právo na spravodlivý proces je jedna zo základných zásad demokratickej spoločnosti. Právo podozrivých a obvinených osôb byť prítomný na súdnom konaní je založené na uvedenom práve a malo by byť zaručené v celej Únii.

...

(47) V tejto smernici sa rešpektujú základné práva a zásady uznané v [Charte základných práv Európskej únie] a v [Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísanom v Ríme 4. novembra 1950] vrátane... práva na účinný opravný prostriedok a práva na spravodlivý proces, prezumpcie nevinu a práva na obhajobu. ...“

- 7 Článok 8 tejto smernice s názvom „Právo byť prítomný na súdnom konaní“ v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci.“

Bulharské právo

- 8 § 55 nakazateľno-procesualen kodeks (Trestný poriadok, ďalej len „NPK“) stanovuje:

„Obvinený má tieto práva:

...

zúčastniť sa na trestnom konaní

...

mať obhajcu.“

- 9 Podľa § 94 ods. 1 bodu 8 NPK, ak sa vec prejednáva v neprítomnosti obvineného, je nutné, aby obhajobu tejto osoby zabezpečoval obhajca.

10 § 99 NPK stanovuje:

„Obhajca má tieto práva:

...

zúčastniť sa na trestnom konaní...“

11 V súlade s § 269 ods. 3 NPK možno vec prejednať v neprítomnosti obvineného len vtedy, ak ho nie je možné nájsť alebo bol informovaný o možnosti, že sa konanie môže uskutočniť v jeho neprítomnosti.

12 § 271 ods. 2 NPK stanovuje:

„Súdne pojednávanie sa odročí, ak sa nedostavia tieto osoby:

...

2. obvinený...

3. obhajca...“

13 § 348 ods. 3 NPK stanovuje:

„Porušenie procesných pravidiel je zásadné:

1. ak viedlo k obmedzeniu procesných práv účastníkov konania a neodstránilo sa,

...“

Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

14 Proti DD, príslušníkovi hraničnej polície na letisku v Sofii (Bulharsko), a proti iným osobám je vedené trestné konanie pre trestné činy v oblasti nelegálneho prístahovalectva pred vnútroštátnym súdom, ktorým je Specializiran nakazatelen sād (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko).

15 Na prvom pojednávaní pred vnútroštátnym súdom 15. októbra 2020 sa DD dostavil v prítomnosti svojho obhajcu VV. Na tomto pojednávaní sa vykonal konkrétne výsluch utajeného svedka č. 263, ktorému mal VV možnosť klásť otázky. Pokračovanie tohto výsluchu bolo stanovené na 30. novembra 2020.

16 Dňa 27. novembra 2020 VV požiadal o odklad plánovaného pojednávania a odročenie veci na neskorší dátum z dôvodu, že sa ešte celkom nezotavil po ochorení vírusom Covid-19.

17 V deň pojednávania 30. novembra 2020 požiadal DD o odročenie pojednávania z dôvodu neprítomnosti jeho obhajcu VV. Vnútroštátny súd však vykonal výsluch utajeného svedka č. 263, pričom uznal, že tým došlo k porušeniu práva DD byť zastúpený obhajcom, ako aj práva VV zúčastniť sa a byť prítomný na konaní. Tento súd však s odkazom na rozsudok

z 13. februára 2020, Specializirana prokuratura (Pojednávane v neprítomnosti obvineného) (C-688/18, EU:C:2020:94), usúdil, že túto situáciu možno napraviť opätovným výsluchom utajeného svedka č. 263 na ďalšom pojednávaní, ktoré bolo nariadené na 18. decembra 2020, aby mu VV mohol položiť otázky. Účastníci konania prítomní na pojednávaní 30. novembra 2020 položili uvedenému svedkovi svoje otázky. Následne bola VV zaslaná kópia zápisnice z tohto výsluchu.

- 18 V dňoch 4., 10. a 15. decembra 2020 VV predložil dokumenty potvrdzujúce jeho zdravotné problémy, ako aj skutočnosť, že sa DD nakazil infekčným ochorením Covid-19, a dvakrát požiadal o odročenie pojednávania na neskorší termín.
- 19 Na nasledujúcom pojednávaní, ktoré sa napriek tomu konalo 18. decembra 2020 v neprítomnosti DD a VV, vnútroštátny súd vypočul svedka YAR, ktorého výpoveď bola relevantná na účely trestného stíhania DD, pričom opätovne uviedol, že DD a VV bude umožnené položiť mu otázky na nasledujúcom pojednávaní. Kópia zápisnice z tohto výsluchu bola zaslaná DD a VV.
- 20 Dňa 11. januára 2021 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa zúčastnili DD a VV. Pri tejto príležitosti VV spochybnil rozhodnutie vnútroštátneho súdu ponechať pojednávania na 30. novembra 2020 a 18. decembra 2020, pričom sa odvolával na porušenie práva na obhajobu. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd najmä domnieval, že ak uskutočnenie uvedených pojednávanií viedlo k porušeniu práva DD a VV byť osobne prítomní, možno to napraviť novým výsluchom dotknutých svedkov.
- 21 Na pojednávaní, ktoré sa konalo 22. februára 2021, DD a VV mali možnosť položiť utajenému svedkovi č. 263, ako aj svedkovi YAR, otázky. Pri tejto príležitosti DD nepoložil žiadnu otázku, zatiaľ čo VV položil otázky iba svedkovi YAR a vyhlásil, že na utajeného svedka č. 263 nemá žiadne otázky.
- 22 Vnútroštátny súd poznamenáva, že podľa vnútroštátneho práva dochádza k porušeniu práva obvineného byť prítomný na súdnom konaní a práva na prístup k obhajcovi, ak sa zhromažďujú dôkazy, vrátane vypočutia svedkov, v neprítomnosti obvineného a jeho obhajcu. Je jasné, že táto procesná vada sa môže napraviť len vtedy, ak sa títo svedkovia opäť predvolajú na výsluch a obvinenému a jeho obhajcovi sa poskytne príležitosť položiť im otázky.
- 23 Vnútroštátne právo však nestanovuje žiadne výslovné ustanovenie týkajúce sa povahy tohto nového výsluchu svedkov. Tento nový výsluch má buď iba doplňujúcu povahu a v takom prípade by výpovede svedkov, ktoré urobili v rámci predchádzajúceho výsluchu v neprítomnosti obvineného a jeho obhajcu, v nadväznosti na otázky ostatných účastníkov konania, zostali platné, alebo by nový výsluch nahradil predchádzajúci, ktorý by sa musel považovať za neplatný a zbavený právnej hodnoty. V takom prípade by účastníci konania prítomní na predchádzajúcom vypočutí boli povinní znovu položiť otázky, ktoré položili pri tejto príležitosti. V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že existujú skutočnosti naznačujúce, že dodatočné vypočutie stačí na nápravu porušenia procesných pravidiel, o ktoré ide vo veci samej.
- 24 Podľa vnútroštátneho súdu z rozsudku z 13. februára 2020, Specializirana prokuratura (Pojednávane v neprítomnosti obvineného) (C-688/18, EU:C:2020:94), vyplýva, že keď nebol obvinený prítomný na pojednávaní, jeho právo byť osobne prítomný na súdnom konaní zakotvené v článku 8 ods. 1 smernice 2016/343 nie je porušené, ak sa úkony vykonané v jeho neprítomnosti následne zopakujú v jeho prítomnosti. Tento súd sa však domnieva, že rozsah tejto požiadavky nie je jasný. Konkrétne sa pýta, či je potrebné zopakovať výsluch svedka v celom rozsahu, aby jednak

účastníci konania, ktorí boli predtým prítomní a ktorí už položili svedkovi svoje otázky, museli znovu položiť tie isté otázky, a jednak, aby svoje otázky položil aj obvinený, ktorý predtým nebol prítomný, alebo či postačuje, že dodatočný výsluch jednoducho poskytol obvinenému alebo jeho obhajcovi možnosť položiť svedkovi ich otázky.

25 Okrem toho sa vnútroštátny súd pýta, či vzhľadom na to, že v prejednávanej veci sa pojednávania z 30. novembra 2020 a 18. decembra 2020 uskutočnili v neprítomnosti VV, bolo porušené právo DD na obhajobu obhajcom zakotvené v článku 3 ods. 1 smernice 2013/48.

26 Za týchto okolností Specializiran nakazatelen säd (Špecializovaný trestný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je zaručené právo obvineného byť osobne prítomný na súdnom konaní podľa článku 8 ods. 1 smernice 2016/343 v spojení s článkom 10 ods. 1 tejto smernice a jej odôvodnením 44, ak na samostatnom pojednávaní bol vypočutý svedok v neprítomnosti obvineného, avšak neskôr uvedený mal na nasledujúcom súdnom pojednávaní príležitosť položiť tomuto svedkovi otázky a vyhlásil, že nemá žiadne otázky, alebo sa na účel dodržania práva byť osobne prítomný na súdnom konaní vyžaduje úplné zopakovanie tohto výsluchu, vrátane zopakovania otázok ostatných účastníkov konania, ktorí boli prítomní pri prvom výsluchu?

2. Je dodržané právo na obhajobu obhajcom podľa článku 3 ods. 1 smernice 2013/48 v spojení s článkom 12 ods. 1 tejto smernice, ak na dvoch samostatných pojednávaniach boli v neprítomnosti obhajcu [obvineného] vypočutí dvaja svedkovia, ale na nasledujúcom pojednávaní mal tento obhajca príležitosť vypočuť oboch svedkov, alebo je na účel dodržania práva na obhajobu obhajcom nevyhnutné, aby sa obidva tieto výsluchy, vrátane otázok ďalších účastníkov konania z prvého výsluchu, zopakovali v plnom rozsahu, a obhajca, ktorý nebol prítomný na oboch predchádzajúcich pojednávaniach, mal príležitosť položiť svoje otázky?“

27 Listom z 5. augusta 2022 Sofijski gradski säd (Mestský súd v Sofii, Bulharsko) informoval Súdny dvor, že na základe legislatívnej zmeny, ktorá nadobudla účinnosť 27. júla 2022, bol Specializiran nakazatelen säd (špecializovaný trestný súd) zrušený a že niektoré trestné veci vedené na tomto súde, vrátane vecí samej, boli od tohto dátumu postúpené Sofijski gradski säd (Mestský súd v Sofii).

O prejudiciálnych otázkach

28 Vnútroštátny súd sa svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, v podstate pýta, či sa má článok 8 ods. 1 smernice 2016/343 a článok 3 ods. 1 smernice 2013/48 vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátny súd na účely zabezpečenia dodržiavania práva obvineného byť prítomný na súdnom konaní a jeho práva na prístup k obhajcovi vykoná dodatočný výsluch svedka svedčiaceho v neprospech obvineného, pretože sa obvinený a jeho obhajca nemohli z dôvodov, ktoré nemali možnosť ovplyvniť, zúčastniť na predchádzajúcom výsluchu tohto svedka, stačí, aby obvinený a jeho obhajca mohli slobodne klásť tomuto svedkovi otázky, alebo či by tento dodatočný výsluch mal spočívať v úplnom zopakovaní predchádzajúceho výsluchu toho istého svedka, čo by malo za následok neplatnosť procesných úkonov vykonaných v rámci predchádzajúceho výsluchu.

- 29 V prvom rade treba pripomenúť, že článok 8 ods. 1 smernice 2016/343 stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci.
- 30 Táto smernica podľa jej odôvodnenia 47 rešpektuje základné práva a zásady uznané Chartou základných práv a Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDLP“), vrátane práva na spravodlivý proces, prezumpcie nevinu a práva na obhajobu.
- 31 Ako vyplýva z odôvodnenia 33 tejto smernice, právo podozrivých alebo obvinených osôb zúčastniť sa na ich súdnom konaní je založené na práve na spravodlivý proces, ktoré je zakotvené v článku 6 EDLP, ktorému zodpovedajú, ako to spresňujú Vysvetlivky k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17), článok 47 druhý a tretí odsek, ako aj článok 48 tejto Charty. Súdny dvor musí teda dbať na to, aby výklad týchto posledných uvedených ustanovení zabezpečil takú úroveň ochrany, ktorá neporušuje úroveň zaručenú článkom 6 EDLP tak, ako ho vykladá Európsky súd pre ľudské práva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. júla 2019, Gambino a Hyka, C-38/18, EU:C:2019:628, bod 39 citovanú judikatúru).
- 32 V tejto súvislosti z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že verejné pojednávanie predstavuje základnú zásadu zakotvenú v článku 6 EDLP. Táto zásada má osobitný význam v trestných veciach, kde vo všeobecnosti musí existovať súd prvého stupňa, ktorý plne spĺňa požiadavky článku 6 EDLP, a kde osoba podliehajúca súdnej právomoci môže legitímne požadovať, aby bola „vypočutá“ a aby mala najmä možnosť ústne uviesť svoje dôvody obhajoby, vypočuť výpovede v jej neprospech a klásť otázky svedkom (pozri v tomto zmysle rozsudky ESĽP z 23. novembra 2006, Jussila v. Fínsko, CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, bod 40, a zo 4. marca 2008, Hüseyin Turan v. Turecko, CE:ECHR:2008:0304JUD001152902, bod 31).
- 33 Z judikatúry tohto súdu tiež vyplýva, že zmluvné štáty disponujú veľkou voľnosťou pri výbere prostriedkov, ktoré umožňujú ich súdnym systémom vyhovieť požiadavkám stanoveným v článku 6 EDLP, pokiaľ ide o právo obvineného byť prítomný na pojednávaní, pričom procesné prostriedky, ktoré ponúka vnútroštátne právo a prax, sa javia byť efektívnymi, pokiaľ sa obvinený nevzdal práva dostaviť sa na pojednávanie a obhajovať sa, ani nemal v úmysle vyhnúť sa spravodlivosti (pozri v tomto zmysle rozsudok ESĽP z 1. marca 2006, Sejdic v. Taliansko, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, bod 83).
- 34 Pokiaľ ide konkrétnejšie o právo predvolať a vypočuť svedkov stanovené v článku 6 ods. 3 písm. d) EDLP, Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že toto ustanovenie zakotvuje zásadu, podľa ktorej predtým, ako môže byť obvinený uznaný za vinného, musia byť pred ním na verejnom pojednávaní uplatnené, na účely kontradiktórnej diskusie, všetky usvedčujúce dôkazy svedčiace proti nemu. Výnimky z tejto zásady možno akceptovať len pod podmienkou dodržania práva na obhajobu, ktoré vo všeobecnosti vyžaduje, aby obvinenému bola poskytnutá primeraná a dostatočná možnosť napadnúť svedecké výpovede proti nemu a vypočuť autorov týchto výpovedí, a to buď počas ich výpovede, alebo v neskoršom štádiu (pozri v tomto zmysle rozsudky ESĽP z 15. decembra 2011, Al-Khawadja a Tahery v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:2011:1215JUD002676605, bod 118, ako aj z 23. marca 2016, Blokhin v. Rusko, CE:ECHR:2016:0323JUD004715206, bod 200).
- 35 Vzhľadom na túto judikatúru treba konštatovať, že hoci výsluch svedka svedčiaceho v neprospech obvineného na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo v neprítomnosti obvineného z dôvodov, ktoré nemal možnosť ovplyvniť, predstavuje porušenie práva tejto osoby byť prítomný na súdnom konaní, ktoré je zakotvené v článku 8 ods. 1 smernice 2016/343, toto ustanovenie nebráni tomu,

aby bolo toto porušenie odstránené v neskoršom štádiu toho istého konania. Súdny dvor tak rozhodol, že osobu, ktorá dosiahla zopakovanie úkonov vykonaných na pojednávaniach, na ktoré sa nemohla dostaviť, za jej prítomnosti, nemožno považovať za osobu, ktorá nebola prítomná na svojom súdnom konaní [rozsudok z 13. februára 2020, Specializirana prokuratúra (Pojednávanie v neprítomnosti obvineného), C-688/18, EU:C:2020:94, point 48].

- 36 S cieľom zabezpečiť dodržanie práva na spravodlivý proces a práva na obhajobu sa však opakovanie výsluchu svedka svedčiaceho v neprospech obvineného musí uskutočniť za podmienok, ktoré mu poskytnú primeranú možnosť napadnúť svedeckú výpoveď proti nemu a vypočuť jej autora.
- 37 Na tento účel stačí vykonať dodatočný výsluch, počas ktorého má obvinený možnosť slobodne klásť svedkovi otázky bez toho, aby bolo potrebné v celom rozsahu zopakovať výsluch, ktorý sa uskutočnil v jeho neprítomnosti, keďže zneplatnenie procesných úkonov vykonaných na tomto výsluchu sa vzhľadom na požiadavky uvedené v predchádzajúcom bode nezdá byť nevyhnutné.
- 38 Pred dodatočným výsluchom je však potrebné, aby bola obvinenému zaslaná kópia zápisnice z výsluchu svedka svedčiaceho v jeho neprospech, ktorý sa vykonal v jeho neprítomnosti. Iba pod podmienkou, že je oboznámený s obsahom a priebehom výsluchu svedka pri tomto predchádzajúcom výsluchu, je obvinený úplne schopný v prípade potreby na základe výpovedí urobených pri tomto výsluchu klásť tomuto svedkovi otázky.
- 39 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že DD sa zo zdravotných dôvodov nemohol zúčastniť na pojednávaní, ktoré sa konalo 18. decembra 2020 a počas ktorého bol vypočutý svedok YAR. DD však bola zaslaná kópia zápisnice z tohto výsluchu a následne mal príležitosť slobodne klásť otázky tomuto svedkovi na neskoršom pojednávaní, ktoré sa konalo 22. februára 2021. V dôsledku toho, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, treba konštatovať, že porušenie práva DD byť prítomný na súdnom konaní, ktoré je zakotvené v článku 8 ods. 1 smernice 2016/343, bolo napravené.
- 40 V druhom rade treba pripomenúť, že článok 3 ods. 1 smernice 2013/48 stanovuje základnú zásadu, podľa ktorej podozrivé a obvinené osoby majú právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu [pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. marca 2020, VW (Právo na prístup k obhajcovi v prípade nedostavenia sa na súd), C-659/18, EU:C:2020:201, bod 31].
- 41 Pokiaľ ide o vyšetrovacie úkony alebo úkony na účely získania dôkazov, na ktoré sa toto právo vzťahuje, článok 3 ods. 3 písm. c) smernice 2013/48 stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby mali aspoň právo na účasť ich obhajcu pri identifikácii, konfrontácii a rekonštrukcii miesta činu.
- 42 Treba navyše pripomenúť, že podľa článku 1 smernice 2013/48 táto smernica ustanovuje minimálne pravidlá týkajúce sa najmä práv podozrivých a obvinených osôb na prístup k obhajcovi v trestnom konaní.
- 43 Odôvodnenie 54 tejto smernice uvádza, že vzhľadom na to, že táto smernica stanovuje len minimálne pravidlá, členské štáty môžu rozšíriť práva stanovené v tejto smernici s cieľom poskytnúť vyššiu úroveň ochrany.

- 44 Podľa samotného znenia článku 3 ods. 3 písm. c) smernice 2013/48 tak členské štáty môžu rozšíriť právo podozrivých alebo obvinených osôb na prítomnosť ich obhajcu na vyšetrovacích úkonoch alebo pri úkonoch na obstaranie dôkazov vymenovaných v tomto ustanovení aj na iné úkony, ako je napríklad výsluch svedka svedčiaceho v neprospech obvinenej alebo podozrivej osoby pred trestným súdom.
- 45 Za týchto podmienok však treba konštatovať, že vzhľadom na základné zásady spravodlivého procesu, ako sú pripomenuté v bodoch 35 až 38 tohto rozsudku, výkon práva obvineného na obhajobu možno považovať za konkrétny a účinný, ak sa síce výsluch svedka svedčiaceho v jeho neprospech pred trestným súdom konal bez prítomnosti obhajcu obvineného z dôvodov, ktoré nemal možnosť ovplyvniť, ale tento obhajca mal možnosť pri dodatočnom výsluchu slobodne klásť tomuto svedkovi otázky na základe zápisnice z výsluchu, ktorý sa konal v jeho neprítomnosti. Nie je teda potrebné v celom rozsahu zopakovať výsluch, ktorý sa konal v jeho neprítomnosti.
- 46 Vzhľadom na všetko vyššie uvedené treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 8 ods. 1 smernice 2016/343 a článok 3 ods. 1 smernice 2013/48 sa majú vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátny súd s cieľom zabezpečiť dodržiavanie práva obvineného byť prítomný na súdnom konaní a jeho práva na prístup k obhajcovi vykoná dodatočný výsluch svedka svedčiaceho proti nemu, pretože sa obvinený a jeho obhajca nemohli z dôvodov, ktoré nemali možnosť ovplyvniť, zúčastniť na predchádzajúcom výsluchu uvedeného svedka, stačí, aby obvinený a jeho obhajca mohli slobodne klásť uvedenému svedkovi otázky, ak pred týmto dodatočným výsluchom bola obvinenému a jeho obhajcovi zaslaná kópia zápisnice z predchádzajúceho výsluchu toho istého svedka. Za týchto podmienok nie je potrebné zopakovať v celom rozsahu výsluch, ktorý sa uskutočnil v neprítomnosti obvineného a jeho obhajcu, vyhlásením procesných úkonov vykonaných v rámci tohto výsluchu za neplatné.

O trovách

- 47 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní, a článok 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

ak vnútroštátny súd s cieľom zabezpečiť dodržiavanie práva obvineného byť prítomný na súdnom konaní a jeho práva na prístup k obhajcovi vykoná dodatočný výsluch svedka

svedčiaceho proti nemu, pretože sa obvinený a jeho obhajca nemohli z dôvodov, ktoré nemali možnosť ovplyvniť, zúčastniť na predchádzajúcom výsluchu uvedeného svedka, stačí, aby obvinený a jeho obhajca mohli slobodne klásť uvedenému svedkovi otázky, ak pred týmto dodatočným výsluchom bola obvinenému a jeho obhajcovi zaslaná kópia zápisnice z predchádzajúceho výsluchu toho istého svedka. Za týchto podmienok nie je potrebné zopakovať v celom rozsahu výsluch, ktorý sa uskutočnil v neprítomnosti obvineného a jeho obhajcu, vyhlásením procesných úkonov vykonaných v rámci tohto výsluchu za neplatné.

Podpisy